

Kohti maakunnallista sotea Pirkanmaalla – KOMAS

Hankesuunnitelma 2020 - 2021

29.4.2021 toimitettu versio

1. Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallitus on käynnistänyt sote-uudistuksen valmistelun. Uudistuksessa kootaan sosiaali- ja terveystalouden järjestäminen kuntaa suuremmille itsehallinnollisille alueille eli maakunnille. Myös pelastustoimen järjestäminen siirretään maakuntien tehtäväksi. Sosiaali- ja terveystalouden vaikuttavuutta ja tuottavuutta parannetaan, palveluiden kustannusten nousua hillitään ja niiden läpinäkyvyyttä ja avoimuutta lisätään.

Uudistuksen valmisteluun on varattu valtion talousarviossa rakenneuudistusta tukeva määräraha, joka on julistettu haettavaksi 30.4.2020 mennessä. Määrärahaa käytetään hallitusohjelman mukaisesti sosiaali- ja terveystalouksia sekä pelastustointia koskeviin uudistamisen johto-, ohjaus- ja koordinaatiotehtäviin. Määrärahaa käytetään tietojärjestelmien yhteensovittamiseen, valtakunnalliseen ICT-valmisteluun ja muuhun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kehittämistyön rahoitukseen. Momentin määrärahaa käytetään myös julkisen hallinnon tuottavuuden edistämiseen liittyviin kehittämishankkeisiin, kuten tila-asioiden ja hankintojen tehostamiseen, paikkariippumattomuuden ja palveluverkon kehittämiseen.

Sote-palveluiden kehittämiseen on avoinna haku samaan aikaan kuin rakenneuudistukseen. Myöhemmin keväällä aukeaa vielä temaattinen haku sote-palveluiden kehittämiseen.

Pirkanmaalla tehtiin varsin perusteellista ja laajaa valmistelua Sipilän hallituksen maakunta- ja sote-uudistukseen. Pirkanmaan valmistelua pidettiin valtakunnallisesti hyvänä. Erityisesti panostimme järjestämiseen liittyviin kysymyksiin, poliittisen päätöksenteon kehittämiseen, palvelulupauksiin ja palvelutuotannon ohjausmekanismeihin. Käytimme kokonaisarkkitehtuuria suunnittelun työvälineenä.

Tässä hankesuunnitelmassa kuvataan, miten Pirkanmaalla aiotaan jatkaa valmistelua kohti maakunnallista sotea. Huhtikuussa 2020 ei ole vielä tiedossa uudistuksen lainsäädäntöä edes luonnostasolla, joten suunnitelmien tarkistamiseen on varauduttu syksyllä 2020. Oletamme, että uudistusta viedään eteenpäin pitkälti aiemman valmistelun ja sen periaatteiden pohjalta. Lähinnä laaja valinnanvapaus ja siihen liittyvät markkinapohjaiset ratkaisut jäänevät pois.

Tämä hankesuunnitelma koskee pääosin valmistelua ennen hallituksen lakiesityksiä eduskunnalle (aika joulukuuhun 2020) ja aikaa lakiesitysten voimaantuloon vuonna 2021. Jonkin verran on kaavailtu valmistelun jatkumista ja uudistuksen varsinaista toimeenpanoa vuodelle 2022. Järjestämisvastuun siirron pitäisi tapahtua vuoden 2023 alusta, mitä voidaan pitää varsin kunnianhimoisena tavoitteena.

Pirkanmaa on valmis toimimaan valmistelussa eri teemojen pilottina ja tekemään yhteistyötä muiden maakuntien ja ministeriöiden kanssa. Konkreettisin esimerkki on suunnitelmamme sote-valvonnan kehittämisestä valtakunnallisen konseptin mukaan.

2. Hankekokonaisuus ja sen tavoitteet

KOMAS-hankekokonaisuudessa on tarkoitus organisoida seuraavat valmistelukokonaisuudet:

1. Hankekokonaisuuden, ml. Tulevaisuuden sote-keskus sekä järjestämisvastuun siirron valmistelu, hankehallinto ja koordinaatio eli hankkeen johto, taloushallinto, seuranta ja arviointi sekä tiedotus.
2. Sote-palveluiden järjestämistehtävän ja ohjauksen kehittäminen ja yhtenäistäminen
3. Digitaalisten välineiden hyödyntäminen toimintatapojen uudistamisessa ja yhtenäistämässä

Tavoitteena on rakentaa Pirkanmaan valmius sellaiseksi, että sote-uudistus on mahdollista aloittaa valtakunnallisen aikataulun mukaisesti. Myönnettyt valmistelumäärärahat käytetään suunnitelmallisesti, tehokkaasti ja vaikuttavasti. Jatkamme Järjestämisen käsikirjan valmistelua sote-mallin mukaiseksi aiempaa valmistelua hyödyntäen. Jatkamme myös ict-järjestelmien ja digitaalisten palvelujen kehittämistä.

Rakenneuudistushanke kytkeytyy tiiviisti Tulevaisuuden sote-keskushankkeen toimintaan. Palvelujen kehittämisestä kootaan tietoa ja kokemuksia myös järjestämisen näkökulmasta. Tärkeää on saada näkemys siitä, miten palvelutuotannon kehittäminen vaikuttaa palvelujen järjestämiseen ja siinä tehtäviin valintoihin ja päinvastoin.

Sote-palvelujen järjestämisessä on kyse siitä, miten maakunta parhaalla mahdollisella tavalla edistää kansalaisten monipuolista hyvinvointia ja vastaa jäsentensä palvelutarpeisiin annettujen resurssien puitteissa tehokkaasti, tuloksellisesti ja vaikuttavasti. Tämä pitää tehdä niin, että maakunnan toiminnan legitimizeetti säilyy ja vahvistuu niin poliittisen päätöksenteon kuin kansalaisten suuremman osallistumisen kautta.

Haluamme olla valmistelussa avoimia ja lähellä maakunnan jäseniä. Panostamme viestintään oikea-aikaisesti, avoimesti ja ymmärrettävästi. Viestintä on monikanavaista ja tukee toimia osallistumisen lisäämiseksi uudistuksen valmistelussa. Tämä vaatii asianmukaista panostamista viestinnän resursseihin.

Pirkanmaan koko maakunta on mukana tässä rakennevalmistelussa.

4. Valmistelun organisoituminen

Valmistelu organisoidaan kahteen kokonaisuuteen, Tulevaisuuden sote-keskus ja toisaalta rakennevalmistelu. Tulevaisuuden sote-keskukselle on nimetty valmisteluorganisaatio, jossa kuntien edustajista koostuu laaja ohjausryhmä sekä pienempi työvaliokunta. Tässä osiossa kuntien osallistuminen toiminnan ohjaukseen on keskeistä, koska kyseessä on kuntavetoinen nykylainsäädännön puitteissa tehtävä palvelujen kehittäminen.

Rakenneuudistuksen valmistelu eroaa tästä sikäli, että kyseessä on jo uuden maakunnan valmistelu jossa mm. kunnat ovat tärkeä sidosryhmä mutta toiminnan ”omistaja” on kuitenkin uusi maakunta.

Rakennemuutoksen valmistelua ohjaa poliittinen ohjausryhmä, jonka maakunnan poliittiset puoluepiirit neuvottelevat. Ohjausryhmä käsittelee valmistelun päälinjauksia ja ottaa kantaa valmistelun suuntaan merkittävässä kysymyksissä. Näin halutaan varmistaa poliittisten päätöksentekijöiden tietoisuus ja vaikuttamismahdollisuudet jo maakunnan valmisteluvaiheessa. Tämä helpottaa myös aikanaan maakuntavaltuuston työtä, vaikka sillä onkin viime kädessä päätöksentekovoimaa maakunnan asioissa. Käytännön valmistelua johtaa johtoryhmä.

Hanke organisoituu lisäksi operatiivisen johdon päätösten mukaan johtoryhmäksi ja valmistelutiimeiksi.

Kuntien kanssa järjestetään virallisen organisaation ohella työskentelyä, jossa haetaan toimivat mallit mm osallistamiseen ja kuntien kanssa rajapintatyöskentelyyn.

Yritykset ja kolmas sektori osallistetaan valmisteluun työryhmätyöskentelyn kautta.

Maakuntaan siirtyvän henkilöstön osallistumisen turvaamiseksi perustetaan henkilöstöfoorumi yhdessä ammattijärjestöjen kanssa. Tästä toimintamallista saatiin hyviä kokemuksia edellisen valmistelun aikana.

5. Kansalaisten ja sidosryhmien osallistuminen sekä viestintä

Uudistuksen kannalta keskeisintä tässä vaiheessa on osallistaa asukkaat ja asiakkaat sote-palvelujen uudistamiseen. Rakennemuutoksessa valmistellaan uuden maakunnan vaikuttamis- ja osallistumissuunnitelma. Siinä kuvataan ne menettelytavat ja mahdollisuudet, joita uusi maakunta käyttää niin asukkaiden kuin asiakkaidensa osallistamiseen niin päätöksentekoon kuin palvelujen kehittämiseen.

Pirkanmaalla valmisteltiin edellisellä kaudella maakuntavaltuuston työskentelyyn ns. valmistelevien valiokuntien malli. Tämä tarkoitti valtuuston työn organisointia uudella, osallistavammalla tavalla. Valiokuntien olisi helppo kuulla kansalaisia ja eri sidosryhmiä valmistellessaan maakunnan päätöksiä. Tarkoitus on, että valiokuntamallia arvioidaan uudessa sote-mallissa ja sen kehittämistä lähtökohtaisesti jatketaan.

Pirkanmaan osallistumisajattelun ytimessä ovat:

- valmistelijoiden ja koko organisaation osallistumis- ja viestintäosaaminen ja asenne yhdessä tekemiseen
- tilanteen mukaan valittavat osallistumistavat ja viestintä
- huolehtiminen siitä, että osapuolet saavat tietoa, voivat vuorovaikuttaa ja ottaa kantaa

Hankkeelle laaditaan erillinen viestintäsuunnitelma viestintäresurssien varmistuttua. Viestintä on osa hankkeen strategista johtamista.

Viestinnän tavoitteena on varmistaa, että uudistuksesta ja sen valmistelusta viestitään avoimesti, ajantasaisesti, vuorovaikutteisesti, selkeästi, luotettavasti, monikanavaisesti ja tasapuolisesti. Tulevaisuuden sote-keskuksen ja rakennerrahoituksen viestintä- ja osallistumissuunnitelmat rakennetaan yhdeksi suunnitelmaksi, jolla varmistetaan yhdenmukainen ja koordinoitu viestintä. Lopullinen viestintäsuunnitelma rakennetaan

hankkeiden aloitusvaiheessa yhdessä ammattilaisten kanssa. Viestintätoimistoja käytetään suunnitelman toteutukseen.

Viestinnän tavoitteet

Tavoitteena on tukea viestinnällisesti uudistuksen päämääriä; 1. kuvata ymmärrettävästi uudistuksen tarpeellisuus, 2. sanoittaa selkeästi monimutkaista kokonaisuutta, 3. konkretisoida muutoksen vaikutuksia kohdennetusti eri kohderyhmille ja 4. vahvistaa uudistuksen uskottavuutta ja rakentaa luottamusta.

Viestinnän organisoituminen

Pirkanmaan liitto koordinoi viestintää ennen varsinaista maakuntavaihetta yhteistyössä kuntien ja sairaanhoitopiirin kanssa. muodostavat valmistelevan työryhmän. Viestintä on Pirkanmaan sote-uudistuksen valmistelussa yhteinen asia. Jokaisella uudistuksen valmistelussa olevalla työntekijällä – ja erityisesti johdolla – on vastuu tiedon kulusta. Sekä sote-keskus että rakenneraha -hankkeisiin palkataan viestinnän ammattilaiset, jotka toimivat yhdessä. Tarvittavaa resurssointia lisätään sitä mukaa kuin toimeenpano etenee ja viestinnän tarve kasvaa. Kunnat ja yhteistoiminta-alueet sekä sairaanhoitopiiri vastaavat nykyisin mukaisesti asukas-, asiakas- ja potilasviestinnästä. Sen mukaisesti hyödynnetään niin paljon kuin mahdollista nykyisiä viestinnän rakenteita ja kanavia.

Viestintäkäytännöt ja työnjako

THL ja STM vastaavat ohjelmien kansallisesta viestinnästä. Pirkanmaan vastaa omien hankkeidensa, kansalaisten viestinnästä ja osallistamisesta. Viestinnän ammattilaisten tehtävänä on suunnitella ja kehittää viestintää ja markkinointia, koordinoida sitä ja tukea johtamista ja muutosta ja rakentuvan maakunnan strategian toteutumista viestinnällisin keinoin. Kunnat ja sairaanhoitopiiri vastaavat sote-uudistuksen viestinnästään omien ohjeistuksiansa mukaisesti. Toivotaan, että nämä hyödyntävät mahdollisimman paljon valmistelun viestintäsuunnitelmaa.

MITÄ VIESTITÄÄN	KUKA VIESTII
Valmistelijan osaamisalaan liittyvä substanssi, yksityiskohdat	Hankejohtajat ja tarvittaessa valmistelija itse
Yleisempi kommentointi edelliseen liittyen	Muutosjohtajat
Pirkanmaan maakuntavalmistelun linjanvedot, laajemmat kommentoinnit maakunnan kehittämiseen tai edunvalvontaan liittyvistä asioista	Muutosjohtajat, ohjausryhmän ja johtoryhmän pj:t
Päätöskokousten jälkeisten kokouksien lisätiedot	Muutosjohto, substanssiasiansa valmistelija, tarvittaessa ohryn ja joryn pj.
Sosiaalisen median päivitykset omasta työstä	Kannustetaan sosiaalisen median käyttöön. Herkät asiat tunnistetaan. Some-ohje.

Viestinnän teemat

Valmisteluvaiheessa viestinnän tarve on pienempi, mutta sitä mukaa kun muutokset vaikuttavat henkilöstöön tai palveluihin, tarve lisääntyy. Henkilöstölle kerrotaan asioista ennen kuin ne ovat julkisuudessa. Henkilöstölle taataan ensimmäisenä tarvittava tieto hankkeista sekä heihin vaikuttavista muutoksista, jotta he osaavat ottaa huomioon muutostarpeet nykyisessä työssään. Muutosten toimeenpanovaiheessa viestinnällinen sisältö koostuu palveluihin liittyvistä uudistuksista ja niiden viestimisestä väestölle. Kunnat ja kuntayhtymät viestivät näistä omilla käytännöillään. Rakenneuudistuksesta viestitään sitä mukaa kuin lainsäädäntö- ja maakunnallinen valmistelu etenee samoja periaatteita noudattaen.

Viestinnän sidos- ja kohderyhmät

Uudistuksen valmistelu tehdään avoimessa vuorovaikutuksessa sidosryhmien kanssa. Viestinnän kohderyhmiä ovat alueelliset toimijat ja valmistelijat, asiantuntijat ja vaikuttajat, henkilöstö, päättäjät, sote-alan järjestöt, etujärjestöt ja yritykset, asukkaat, palveluiden käyttäjät ja media. Sidosryhmiä ovat kirkko, Kela, AVI, Valvira ja kansalliset valmistelufoorumit.

Viestinnän kanavat

Kansallisen ohjelman kokonaisviestinnässä hyödynnetään Soteuudistus.fi – sivustoa, Innokylää sekä THL:n ja STM:n viestintäkanavia (verkkosivut, somekanavat, uutiset, tiedotteet, uutiskirjeet). Kansallisissa kanavissa nostetaan esiin alueellisia hankkeita. Paikallisessa viestinnässä käytetään asukkaille ja henkilöstölle tuttuja ja mahdollisimman käytettäviä kanavia. Viestintää varten rakennetaan Pirkanmaan liiton uuden verkkosivun alle oma GDPR vaatimukset täyttävä ja saavutettava sivusto. Aktiivinen työyhteisöviestintä korostuu muutoksessa. Viestintäkanavina toimivat verkkosivut, sosiaalinen media, uutiskirjeet, organisaatioiden omat nettisivut ja henkilöstölle sekä väestölle toteutettavat muutoksesta järjestettävät tilaisuudet.

Viestinnän ilme ja logo

Pirkanmaan sote-uudistuksen viestintää varten laaditaan graafinen suunnitelma, jossa hyödynnetään kansallisia ohjeita. Kansallinen logo on käytettävissä, johon on tulossa graafinen ohjeistus. Pirkanmaan hyödyntää viestinnässä mahdollisimman paljon infografiikkaa.

6. Hankkeen seuranta ja arviointi

Edellisen valmistelun aikana Pirkanmaa otti käyttöön projektinhallintamenetelmän, joka perustui Thinking Portfolio -ohjelmistoon sekä Celkee-palauteseurantajärjestelmään. Niitä käytettiin valmistelun etenemisen seurantaan ja etenemisen valvontaan. Tätä menettelyä tullaan jatkamaan kansallisesti sovitun menettelyn mukaisesti. Hanketta seurataan hankesalkun kautta kuukausittain ja raportoidaan ministeriölle. Hankkeessa varaudutaan joustavasti muuttamaan suunnitelmaa ja toimenpiteitä, mikäli ohjeistuksessa ja toimintaympäristössä tapahtuu muutoksia.

Hankkeen arviointiin perustetaan korkeatasoinen asiantuntijaryhmä yhdessä Tampereen yliopiston kanssa. Ryhmä seuraa ja arvioi hankkeen etenemistä ja erityisesti sisällöllisten kysymysten, kuten ohjaus- ja johtamismallien kehittämistä. Asiantuntijaryhmän työhön varataan määräraha.

Seurannan ja arvioinnin kannalta osallistuminen valtakunnallisiin verkostoihin ja tilaisuuksiin on keskeisen tärkeää.

7. Toimenpidesuunnitelmat osa-alueittain

Osa-alueet muodostuvat hankehaun ohjeiden mukaisesti kolmesta osasta:

- vapaaehtoinen alueellinen valmistelu ja hankekoordinaatio
- johtamisen ja ohjauksen kehittäminen
- toimintatapojen ja -prosessien uudistaminen ja yhtenäistäminen digitaalisten välineiden avulla

Valmistelusuunnitelma on jaettu ohjeiden mukaisesti kolmeen vaiheeseen:

- I toimet ennen hallituksen esitystä eduskunnalle
- II toimet esityksen antamisen jälkeen ja
- III toimet lakien hyväksymisen jälkeen (nämä painottuvat vuoteen 2022, joka ei ole tämän rahoitushaun piirissä)

Valmistelua on ryhmitetty vaiheittain työpaketteihin. Niiden etenemistä on näin helpompi seurata ja arvioida. Suunnittelussa on varauduttu siihen, että työpakettien sisältöä ja toteutustapaa arvioidaan uudelleen, kun päätökset valmistelun rahoituksesta saadaan ja kun lainsäädännön sisällöstä saadaan tarkempaa tietoa. Tämä vaihe ajoittuu kesään 2020.

7.1. Vapaaehtoinen alueellinen valmistelu ja hankekoordinaatio

Kokonaistavoitteena on varmistaa järjestämistehtävien asianmukainen valmistelu kohti sote-maakuntaa. Pirkanmaalla on hyvä käsitys järjestämisen kokonaisuudesta, laadittiinhan edellisen valmistelun Järjestämisen käsikirja suurelta osin Pirkanmaalla.

Tavoitteena on myös koko valmistelukokonaisuuden hankekoordinaatio ja -hallinto. Tämä tarkoittaa valmistelun johtamista, hankkeiden etenemisen seurantaa ja raportointia, taloushallintoa ja maksatuksia sekä hankkeen arviointia. Viestintä on tärkeä osa tätä kokonaisuutta.

Toimenpiteet on vaiheistettu työpaketeittain (TP) seuraavasti:

Työpaketti 1. 06/20 – 12/20

- luodaan valmistelun hallinto- ja talousrakenteet, PMO-toiminto ja viestintäsuunnitelma. Nämä toiminnot on tarkoitus järjestää Pirkanmaan liiton varaan. Liitolla on hyvä osaaminen ja kokemus hankehallinnoinnista, sillä se vastasi edellisen valmistelun hallinnoinnista.
- laaditaan tarkennetut työsuunnitelmat seuraavaan vaiheeseen
- tarkennetaan hankevalmistelun talousarvio, toimenpiteet ja rekrytointisuunnitelma selvitetään järjestämisen mallit ja osa-alueet, jotka tukevat organisointitavasta riippumatta sote-palvelujen järjestämistä. Nämä laaditaan yhdessä Tulevaisuuden sote-keskushankkeen kanssa. Tarkastelut mm. palveluverkon periaatteista, hoitoketjuista ja integraatiosta
- kartoitetaan siirtyvien toimintojen (henkilöstö, sopimukset, tilat, talous) valmistelutilanne ja päivitetään tietopohjaa
- viestintä ja osallistumissuunnitelmien laadinta
- osallistutaan valtakunnalliseen valmisteluun

Työpaketti 2. 12/20 - 10/21

- Valmistellaan järjestämisvastuun siirtoon liittyviä tehtäviä
- Tärkeimmät osa-alueet ovat:
  - o henkilöstön siirto: tietopohja, osaamiskartoitus,
  - o talous ja rahoitus: taloustietojen päivitys
  - o sopimusten siirto: sopimusaineiston keruu Claudia-järjestelmään
  - o omaisuuden siirrot: tietopohjan päivitys
- Näistä osa-alueista tehdään tietopohjan päivitys edelliseen valmisteluun, kerätään uudet ja puuttuvat tiedot, laaditaan siirtosuunnitelmat yhdessä kuntien ja muiden luovuttavien tahojen kanssa. Tarkempi työsuunnitelma laaditaan, kun lainsäädännön sisältö ja aikataulu tarkentuvat.
- Koska nämä tehtävät liittyvät olennaisesti talous- ja henkilöstöasioiden kokonaisvalmisteluun, on niiden henkilöresurssit esitetty osa-alueen 1. budjetissa

Työpaketti 3. 10/21 – 12/22 (tarkentuu)

- järjestetään maakuntavaalit ja aloitetaan valtuuston työskentely
- aloitetaan maakunnan toiminnan ja hallinnon käynnistäminen. Laaditaan ja päätetään johto- ja ohjesäännöt, valmistellaan ja hyväksytään strategia, budjetti ja tarkempi ohjausmalli. Aloitetaan henkilöstön siirto maakuntaan. Ratkaistaan aloittava palveluverkko ja toimitilat.
- varmistetaan ict-järjestelmien ja -palvelujen toimivuus, luodaan maakunnan nettisivut
- varmistetaan yhteistyön rajapinnat kuntien ja muiden kumppanien kanssa
- Toimenpiteiden tarkoituksena on varmistaa maakunnan aloitusvaiheessa sujuva ja katkeamaton palvelujen tarjonta.

Odotetut tulokset valmistelusta ovat seuraavat:

- TP 1., vaiheet I ja II: Toimiva ja tehokas hankehallinnointi ja koordinaatio tuottaa varman pohjan valmistelulle. Hankehallinnoinnin vaatimat taloushallinnon ja raportoinnin tehtävät tehdään ajallaan ja täsmällisesti. Viestintä tukee laajasti uudistuksen tavoitteita Pirkanmaalla. Osallistumisen edellytykset ovat toimivat ja sidosryhmien (kunnat, järjestöt, yritykset, henkilöstö) osallistuminen on toimivaa ja vaikuttavaa.
- TP 2., vaiheet I ja II: Siirtosuunnitelmat on tehty ja valmius henkilöstön, talouden, sopimusten ja omaisuuden siirtoon on hyvä. Kerätty tietoaineisto tukee järjestäjän tehtävien suunnittelua ja toimeenpanoa johtamisen ja ohjauksen kehittämisen osa-alueella.
- TP 3. tarkentuu vuoden 2021 aikana.

Osa-alueen kokonaiskustannukset 1 041 000€ ja haettava valtionosuus 833 000€. Haettava avustus on 80% ja omarahoitus koostuu Pirkanmaan liiton työpanoksesta sekä kuntien osuuksista, jotka syntyvät kuntien työpanoksesta TP1 ja TP 2 toimintaan.

Kustannukset muodostuvat pääosin henkilöstökuluista, tilavuokrasta, asiantuntijapalveluista ja ohjelmistokuluista.

Henkilöstösuunnitelma on seuraava:

TP 1.

- Muutosjohtaja, sote, 2020 50% 12 kk, 2021 50% 12 kk
- Muutosjohtaja, rakennevalmistelu, 2020 5 kk 50% ja 2021 12 kk 100%
- PMO-koordinaattori 2020 5 kk ja 2021 12 kk
- Taloushallinto (Pirkanmaan liitosta) talouspäällikkö 2020 5 kk 50% ja 2021 12 kk 50%. Kirjanpitäjä 2020 5 kk 50% ja 2021 12 kk 50%
- Assistentit (toimistotehtävät, esityslistat ja kokousjärjestelyt ym.) 2 kpl 2020 5 kk 50% ja 2021 12 kk 50% kumpikin.
- Viestintäpäällikkö 2020 5 kk 30% ja 2021 12 kk 100%

TP 2. (osa-alueen 2. budjetissa)

- Henkilöstösiirtojen projektipäällikkö 2021 12 kk, suunnittelija 2021 12 kk
- Taloushallinto projektipäällikkö 2020 5 kk ja 2021 12 kk
- Sopimusjuristi 2021 12 kk

7.2. Johtamisen ja ohjauksen kehittäminen

Tavoitteena on varmistaa, että Pirkanmaalla voidaan siirtää sote- ja pela-palvelujen järjestämisvastuu maakunnalle lainsäädännön mukaisessa aikataulussa. Pirkanmaa hyödyntää täysimääräisesti edellisen kauden valmistelussa laadittua Järjestämisen käsikirjaa. Tavoitteena on jatkaa sen mukaista valmistelua niin, että aiempaa työtä arvioidaan ja sovitetaan uudistuksen mukaiseen sote-järjestämismalliin. Keskeistä on määrittellä järjestämisen ja tuotannon välinen ohjaussuhde ja työnjako. Toinen kokonaisuus on järjestäjän ohjausprosessin kehittäminen poliittisesta ohjauksesta talousarvioon.

Olemme ryhmittäneet järjestämistehtävien valmistelun paitsi ajallisesti, myös teemoittain kolmeen kokonaisuuteen. Näkökulma on koko ajan järjestämisen näkökulma, jonka kautta tarkastelemme:

1. Palvelutuotannon ohjausta
2. Rakennetta ja johtamisjärjestelmää sekä
3. Tukipalveluita

Nämä tehtäväkokonaisuudet on kuvattu tarkemmin tässä hankesuunnitelmassa. Tarkoitus on, että suunnitelmia täsmennetään syksyllä 2020 kun saamme tarkemman näkemyksen uudistuksen lainsäädännöstä ja valmistelun resursoinnista.

Työpaketti 2.1. Palvelutuotannon ohjaus

Tämä valmistelukokonaisuus (työpaketti) kohdistuu seuraaviin teemoihin:

- palveluverkko, kiinteistöt ja toimitilat, kehittämisperiaatteet, saatavuus ja saavutettavuus
- palveluintegraatio ja asiakkuuksien hallinta, asiakastarpeiden määrittely, palvelujen hallinta ja integraatio
- palvelukokonaisuudet ja –ketjut, integroidut palvelukokonaisuudet ja -ketjut
- strateginen hankinta ja logistiikka, hankintojen ohjaus, niihin liittyvä logistiikka
- Hyte järjestämisen osuus, sisältö sote-keskusvalmistelussa
- pelastustoimen järjestämistehtävät
- maakunnan yhteisten tukipalvelujen ohjaus

Tämän työpaketin vetovastuu on muutosjohtajalla.

Työpaketti 2.2. Rakenne ja johtamisjärjestelmä

Tämä valmistelukokonaisuus (työpaketti) kohdistuu seuraaviin teemoihin:

- talouden ja toiminnan strateginen ohjaus, järjestämissuunnitelma, talousarvio, rahoitus, henkilöstöhallinto ja -politiikka
- johtamisjärjestelmä, poliittinen päätöksenteko, toimintaa ohjaavat säännöt
- sote-palvelujen valvonnan ja laadun kehittäminen (tästä erillinen hankesuunnitelma pilotista. liite 1.)
- tiedolla johtaminen, järjestäjän tietomallien rakentaminen, tiekartan suunnittelu yhteisen tietoaltaan rakentamiseksi, tietoaltaan ensimmäisen vaiheen toteutuksen ja analysointityökalujen käyttöönotto. Tiedolla johtamisen kokonaisuudesta on erillinen hankesuunnitelma, liite 2.
- turvallisuus ja riskienhallinta
- TKIO-toiminnan järjestäminen, yhteistyö Kehys-hankkeen valmistelun kanssa

Tämän työpaketin vetovastuu on johtamisesta vastaavalla projektipäälliköllä.

Työpaketti 2.3. Valmistelun tukitoimet

Tämä valmistelukokonaisuus (työpaketti) kohdistuu seuraaviin teemoihin:

- kokonaisarkkitehtuurin valmistelu maakunnan rakenteen ja toiminnan suunnittelun apuna
- osallistuminen, osallisuus- ja vaikuttamissuunnitelma, osallistumismallit
- viestintä
- yhteistyöalueasiat, kuntayhteistyö

Tämän työpaketin vetovastuu on muutosjohtajalla.

Näiden työpakettien valmistelua jatketaan niin, että aiempi valmistelu yhteensovitetaan uuteen sote-malliin. Valmistelussa laaditaan uudet sisältökuvaukset ja toimenpideohjelmat toiminnan aloittamiseksi kustakin osakokonaisuudesta. Samalla varmistetaan järjestäjän kokonaisuuden hallinta ja toimenpiteiden yhdensuuntaisuus yhdessä palvelutuotannon kanssa. Samoin luodaan tuotannon kanssa ohjausmalli ja raportointi- ja seurantamallit. Valmistaudutaan ja laaditaan aineistoja maakunnan rahoitusneuvotteluihin.

Kullekin työpaketille palkataan vastuuvalmistelijaksi projektipäällikkö. Työpakettien edetessä ne jakaantuvat tarpeen mukaan omiksi projekteikseen vuonna 2021.

Työpakettien valmistelussa käytetään asiantuntijaryhmiä. Niissä on laaja edustus kunnista, sairaanhoitopiiristä, pelastuslaitokselta jne. Sidosryhmät osallistuvat työpakettien valmisteluun vaikuttamis- ja osallistumissuunnitelman mukaisesti.

Osana TP 2.2:ta valmistellaan sote-valvonnan pilottihanke. Hankkeessa muodostetaan Pirkanmaan maakunnan kattava, palveluntuottajista riippumaton sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen valvonnan ja laadun kehittämisen yksikkö. Yksikkö vastaa järjestäjän sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuotannon valvontavelvoitteesta, valvoo kuntien omaa, niiden ostamaa palveluntuotantoa sekä muuta yksityistä palveluntuotantoa koko maakunnan alueella. Yksikön tuottama valvonta perustuu kohteiden riskinarviointiin, se on suunnitelmallista, oikein kohdennettua ja oikeasuhteista. Valvottavat kohteet, kohteiden erityispiirteet ja riskit sekä valvonnan menetelmät on kirjattu valmisteltavaan valvontasuunnitelmaan. Pilotista on laadittu erillinen hankesuunnitelma.

Odotetut tulokset tästä valmistelusta ovat:

- TP 2.1. Palvelutuotannon ohjaus: Linjaukset ja mallit palvelutuotannon ohjausmekanismeista ja -järjestelmästä, palveluverkkosuunnitelma ja strategisista hankinnoista, suunnitelmat hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi yhdessä kuntien kanssa. Nämä palvelevat käynnistyvät maakunnan päätöksenteon valmistelua.
- TP 2.2. Rakenne ja johtamisjärjestelmä: Suunnitelmat maakunnan talouden, henkilöstöpolitiikan, johtamisjärjestelmän, ml. tiedolla johtaminen ja maakunnan TKIO-toiminnan ratkaisuksi, maakunnan turvallisuusasiat
- TP 2.3. Valmistelun tukitoiminnot: valmistelun aikainen työ, kokonaisarkkitehtuuri suunnitteluvälineenä, osallistuminen ja viestintä, yhteistyöalueasiat

Henkilöstösuunnitelma on seuraava:

- TP 2.1: Palvelutuotannon ohjaus
  - palveluverkko projektipäällikkö 2021 12 kk,
  - hankinnat projektipäällikkö 2021 12 kk
  - tukipalvelut projektipäällikkö 2021 12 kk,
  - sopimusjuristi 2021 12 kk
  - palvelukokonaisuudet ja asiakkuuksien hallinta projektipäällikkö 2021 12 kk
- TP 2.2. Rakenne ja johtamisjärjestelmä
  - projektipäällikkö talous 2020 5 kk ja 2021 12 kk,

- henkilöstöpolitiikka projektipäällikkö 2020 5 kk ja 2021 12 kk ja 2 suunnittelijaa 2021 12 kk
- tuotannonohjaus projektipäällikkö 2021 12 kk.
- tiedolla johtaminen projektipäällikkö 5 kk 2020 ja 12 kk 2021, suunnittelijat 3 kpl (Virta, HR ja RAI) 2020 5 kk ja 2021 12 kk,
- johtamisjärjestelmä projektipäällikkö 2020 5 kk ja 2021 12 kk ja tiedolla johtaminen
- TKIO Kehys-hanke 3 henkilöä 2020 5 kk ja 2021 12 kk
- TP 2.3. Valmistelun tukitoimet
  - viestintäsuunnittelija 2021 12 kk
  - Valvonnan pilotti projektipäällikkö 2020 5 kk ja 2021 12 kk, valmistelija 2020 5 kk ja 2021 12 kk

Tässä vaiheessa aloitetaan myös poliittisen tason ohjausvälineiden suunnittelu. Pohjana tässäkin on aiempi valmistelu. Keskeisiä teemoja ovat palvelulupausten, valtuuston työskentelyn sekä maakunnan (palvelu)strategiatyön suunnittelu.

Vaiheessa 2. poliittinen ohjausryhmä tekee alustavat päätökset eri osa-alueiden valmistelulinjauksista. Tämä on tärkeää, jotta valmisteltujen ratkaisujen eteneminen maakunnan aloittaessa helpottuu.

Kokonaiskustannukset ovat 3 796 000€. Haettava avustus 3 037 000€ on 80% ja omarahoitus koostuu Pirkanmaan liiton työpanoksesta sekä kuntien osuuksista, jotka syntyvät kuntien työpanoksesta TP2.1., TP 2.2. ja TP 2.3 toimintaan.

7.3 Toimintatapojen ja -prosessien uudistaminen ja yhtenäistäminen digitaalisten välineiden avulla

Tässä osassa on koottu yhteen Pirkanmaan maakunnan alueella tapahtuva sote-uudistukseen liittyvä tieto- ja viestintätekninen kehittäminen, joka edistää asiakkaan digitaalista asiointia, tukee tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusohjelman toteutumista sekä yhdenmukaistaa maakunnan alueella käytettävien potilas- ja asiakastietojärjestelmien käyttöä.

1. Osa-alueen strategiset tavoitteet

Pirkanmaan hakemus *Toimintatapojen ja –prosessien uudistaminen ja yhtenäistäminen digitaalisten välineiden avulla* -osa-alueessa jakautuu viiteen eri teemaan. Teemat on ryhmitelty keskeisten tavoitteiden ympärille ja ne perustuvat hakuilmoituksen teemoihin.

1. Asukkaan digitaalisten palveluiden kehittäminen

- Laajennetaan ja keskitetään asukkaan digitaalisia palveluja Pirkanmaalla

2. Alueellisten toimintamallien yhtenäistäminen

- Tuetaan tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus-ohjelman tavoitteita toteuttamalla niiden tarvitsemat tietojärjestelmäratkaisut

3. Valtakunnallisten toimintamallien ja määrittelyiden käyttöönotto alueella

- Edistetään valtakunnallisten tietojärjestelmäratkaisujen käyttöönottoa ja juurtumista Pirkanmaan alueella

4. Tietojärjestelmien konsolidointien ja hankintojen valmistelu

- Luodaan edellytykset yhdenmukaiselle toiminnalle Pirkanmaalla perusterveydenhuollon potilastietojärjestelmien rakenteita ja käyttötapoja yhtenäistämällä

5. Varautumiseen ja turvallisuuteen liittyvät kehittämishankkeet

- Parannetaan Maakunnan tasolla kyvykkyksiä varautua ja vastata monenlaisiin turvallisuusuhkiin

2. Osa-alueen toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

Alla on kuvattuna toimenpiteet, joilla vastataan osa-alueen strategiset tavoitteiden toteuttamisesta. Toimenpiteet ovat jokainen oma projektinsa, joka toteutetaan rahoituksen puitteissa. Projektit on linjattu Pirkanmaan sosiaali- ja terveystalouden johtajien kokouksessa.

Asukkaan digitaalisten palveluiden kehittäminen

- Digitaalisen asiointikanavan yhtenäistäminen
- Sosiaalipalvelujen ajanvarauksen laajentaminen

Alueellisten toimintamallien yhtenäistäminen

- Asiakassegmentoinnin työkalun käyttöönottamiseen liittyvät tietojärjestelmämuutokset
- Toimintamallien yhtenäistämiseen liittyvät tietojärjestelmämuutokset
- Viestinvälityksen parantaminen ammattilaisten välillä, mm. konsultaatiot
- Asiakasohjauksen tilannekuvan pilotoiminen

Valtakunnallisten toimintamallien ja määrittelyiden käyttöönotto alueella

- Sosiaalipalveluiden Kanta-liittyminen ja toimintatapojen muutokset
- Kuvantamisen Kanta-liittyminen ja mahdolliset toimintatapojen muutokset
- Suomi.fi viestinvälityksen käyttöönottaminen

Tietojärjestelmien konsolidointien ja hankintojen valmistelu

- Alue-Pegasoksen käyttöönottaminen
- Seudullisen Lifecare-alustan konsolidointi
- Mediatri-perheen alustaintegraation selvitys
- Tuotannonohjausjärjestelmän hankinnan valmistelu

Varautumiseen ja turvallisuuteen liittyvät kehittämishankkeet

3. Osa-alueen toteutusaikataulu ja vaiheistus

Osa-alueen eri teemat toteutetaan hieman eri tahtiin. Osa projekteista on jo käynnissä ja osa on vasta suunnitteluasteella. Yhteistä on kuitenkin se, että tässä hakemuksessa suunnittelutavoitteet on tarkoitus saavuttaa vuoden 2021 loppuun mennessä.

4. Osa-alueen odotetut konkreettiset tulokset

Alla on kuvattuna konkreettiset tulokset projekteittain.

Asukkaan digitaalisten palveluiden kehittäminen

- Digitaalisen asiointikanavan yhtenäistäminen
  - o Omaolo on käytössä koko Pirkanmaalla
  - o Pirkanmaan sosiaali- ja terveyspalveluille on koottu digitaalinen alusta
- Sosiaalipalvelujen ajanvarauksen laajentaminen
  - o Sosiaalipalvelujen ajanvaraus on käytössä soveltuviissa palveluissa ainakin Tampereen ja sen ympäristökuntien alueella

Alueellisten toimintamallien yhtenäistäminen

- Asiakassegmentoinnin työkalun käyttöönottamiseen liittyvät tietojärjestelmämuutokset
  - o Asiakassegmentointi on käytössä Pirkanmaalla tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusohjelman puitteissa
- Toimintamallien yhtenäistämiseen liittyvät tietojärjestelmämuutokset
  - o Toimintamallien yhtenäistämisen vaikutukset tietojärjestelmiin ovat selvillä ja tarvittavat muutokset on tehty
- Viestinvälityksen parantaminen ammattilaisten välillä, mm. konsultaatiot
  - o Ammattilaisten väliseen työskentelyyn on olemassa digitaaliset ratkaisut, jotka on otettu käyttöön
  - o Lastenneuvolapalveluissa on käytössä digitaalinen alusta asiakkaiden ja ammattilaisten välisen työskentelyn tukena
- Asiakasohjauksen tilannekuvan pilotoiminen
  - o Asiakasohjauksen tilannekuvaa on pilotoitu esim. UNA Ydin -hankkeessa ja suunnitelma toiminnan laajentamisesta Pirkanmaan tasolle on tehty

Valtakunnallisten toimintamallien ja määrittelyiden käyttöönotto alueella

- Sosiaalipalveluiden Kanta-liittyminen ja toimintatapojen muutokset
  - o Pirkanmaan sosiaalipalveluilla on valmius liittyä kantaan
  - o Toteutus vuoden 2021 aikana, mikäli mahdollista
- Kuvantamisen Kanta-liittyminen on toteutettu ja mahdolliset toimintamallien muutokset tehty
  - o Pirkanmaan kuva-aineistot siirtyvät Kanta-arkistoon
- Suomi.fi viestinvälityksen käyttöönottaminen
  - o Pirkanmaan sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta on tehty selvitys ja suunnitelma Suomi.fi-viestien käyttöönotosta

- Suomi.fi-viestien käyttöönotto on aloitettu soveltuvin osin

Tietojärjestelmien konsolidointien ja hankintojen valmistelu

- Alue-Pegasoksen käyttöönotto
- Yhdeksän Pirkanmaan kunnan Pegasos-potilastietojärjestelmät on konsolidoitu Alue-Pegasokseen, joka kattaa 72 % maakunnan väestöstä
- Alue-Pegasoksen hallintamalli mahdollistaa kuntien yhteistyön järjestelmän ja sen käyttämisen kehittämisessä ja koordinoinnissa
- Toimintamalleja on yhtenäistetty mahdollisimman paljon
- Seudullisen Lifecare-alustan konsolidointi
- Pirkanmaan perusterveydenhuollon Lifecare-potilastietojärjestelmien tekninen alusta on konsolidoitu.
- Mediatri-perheen alustaintegraation selvitys
- Pirkanmaan perusterveydenhuollon Mediatri-potilastietojärjestelmän alustaintegraatio on selvitetty ja mahdollisesti aloitettu
- Tuotannonohjauksen kilpailutusvalmistelu
- Pirkanmaan kunnilla on valmius kilpailuttaa tuotannonohjausjärjestelmä

5. Osa-alueen odotetut toiminnalliset ja taloudelliset vaikutukset

Osa-alueen projektien toteutumisesta seuraa pääsääntöisesti kahdenlaisia vaikutuksia. Asukkaiden digitaaliset asiointimahdollisuudet paranevat tai sitten kehitetään valmiuksia ja kyvykkyksiä yhtenäistää ja yhdenmukaistaa Pirkanmaan alueella tuotettavia sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluita. Digitaaliset ratkaisut mahdollistavat asukkaiden ja asiakkaiden omatoimisuuden ja palvelujen paremman saatavuuden. Yhdenmukaiset Pirkanmaan laajuiset ratkaisut yhtenäistävät toimintatapoja Pirkanmaalla ja mahdollistavat samankaltaiset palvelut kaikille maakunnan asukkaille.

Kaikista tämän osa-alueen toteutuksista tulee seuraamaan taloudellisia kustannuksia. Suorat tietojärjestelmiin liittyvät kustannussäästöt tulevat olemaan verrattain pieniä. Osa-alueen toteutuksilla tulee sen sijaan epäsuoria hyötyjä, kun toimintamalleja voidaan yhdenmukaistaa sekä tarjota asiakkaille matalan kynnyksen digitaalisia palveluratkaisuja. Nämä panostukset tulevat mahdollistamaan tulevaisuuden palvelujen tarjoamisen, siten että henkilöstön lisäämisen paine ei kasva samalla tavalla kuin ilman kehittämistoimenpiteitä.

6. Osa-alueen yhteys Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman kehittämistyöhön

Osa-alueen toimenpiteet ovat olennainen osa tulevaisuuden sote-keskuksen toimintaa. Painopisteet tukevat kattavasti asukkaiden omahoitoa, yhtenäisiä toimintamalleja sekä kansallisten palveluiden käyttöönottamista. Tietojärjestelmien konsolidoinneilla tuetaan yhtenäisiä malleja siltä osin kuin aikataulu ja hankintalaki tällä hetkellä mahdollistaa.

7. Osa-alueessa hyödynnettävät valtakunnalliset toimintamallit ja tietojärjestelmäpalvelut.

Tässä osa-alueessa hyödynnettäviä kansallisia ratkaisuja ovat mm. Kanta, Suomi.fi-viestit, Omaolo, Terveyskylä sekä Kanta-kuva-arkisto.

8. Kuvaus tehdyn työn skaalaamisesta ja levittämisestä

Pirkanmaan maakunta koordinoi hankehakuja ne on valmisteltu yhteistyössä Pirkanmaan kuntien kanssa. Kaikki tämän osa-alueen tekeminen tähtää siihen, että Pirkanmaalle saadaan yhteneviä toimintamalleja. Kaikki projektit ovat lisäksi sellaisia, että niille on todettu olevan tarve ja, että maakunnan laajuinen toteuttaminen on ainoa järkevä tapa edetä niiden toteuttamisessa.

9. Mahdolliset yhteydet ja suhde muihin samaan osa-alueeseen liittyvään valtakunnallisiin tai alueellisiin kehittämishankkeisiin

Pirkanmaalla keskitytään erityisesti jo edellä mainittujen kansallisten palveluiden hyödyntämiseen sekä muihin kansallisesti kehitettyihin ratkaisuihin kuten asiakassegmentointi (Suuntima), ajanvaraus ja palveluohjain jaa muihin isommalla asiakasjoukolla kehitettyihin ratkaisuihin.

10. Osa-alueen kokonaiskustannukset.

Kokonaiskustannukset ovat 7 799 000€. Haettava avustus 6 239 000€ on 80% ja omarahoitus koostuu Pirkanmaan liiton työpanoksesta sekä kuntien osuuksista.

Pirkanmaan hankehakemus sote-rakenneuudistusta tukevaan alueelliseen valmisteluun 2020-2021

Numerointi perustuu STM "Valtionavustus sote-rakenneuudistusta tukevaan alueelliseen valmisteluun" – webropol asiakirjaan. Osa-alue 2. "johtaminen ja ohjauksen kehittäminen"

OSA-ALUE 2: JOHTAMISEN JA OHJAUKSEN KEHITTÄMINEN:

VALVONNAN JA LAADUN KEHITTÄMISEN YKSIKKÖ

21. Osa-alueen tavoitteet

1. Hankkeessa muodostetaan Pirkanmaan maakunnan kattava, palveluntuottajista riippumaton sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen **valvonnan ja laadun kehittämisen yksikkö (jatkossa yksikkö)**. Yksikkö vastaa järjestäjän sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuotannon valvontavelvoitteesta, valvoo kuntien omaa, niiden ostamaa palveluntuotantoa sekä muuta yksityistä palveluntuotantoa koko maakunnan alueella. Yksikön tuottama valvonta perustuu kohteiden riskinarviointiin, se on suunnitelmallista, oikein kohdennettua ja oikeasuhteista. Valvottavat kohteet, kohteiden erityispiirteet ja riskit sekä valvonnan menetelmät on kirjattu valmisteltavaan valvontasuunnitelmaan.
2. **Henkilökunta** on erikoistunut/erikoistuva valvontaan ja ovat palvelukokonaisuuksien vaatimustenmukaisuuden asiantuntijoita. Toiminta on ammattitaitoista ja tehokasta. Yksikön toimintakyvyn turvaa se, että kullekin toimintakokonaisuudelle on vähintään työpari.
3. Yksikkö tukee palveluntuottajien laadun kehittämistä. Käytössä on asiakaslähtöiset palveluntuotannon **kehittämisen** menetelmät. Valvonnasta kertyvä tieto ja hyvät käytännöt hyödynnetään ja jaetaan palveluntuottajien kesken. Asiakaspalvelua ja toimintaprosesseja tehostetaan palvelumuotoilun keinoin. Kuntalaisten palautetta ja valvontatietoja hyödynnetään palveluntuotannon kehittämisessä asiakas- ja potilasturvallisuus keskiössä.
4. Osallistutaan valtakunnallisen kohdekohtaisen toiminnanohjaus ja **tiedonhallintajärjestelmän** valmisteluun. Järjestelmässä on valvontakohteiden perustietojen kuvaus sekä valvontatiedot.
5. Valmistellaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien valvonnan selainpohjainen **laatu järjestelmä**. Laadunhallinnalla varmistetaan valvonnan yhdenmukaisuus ja toiminnan kehittäminen.

Hankkeella on yleistä yhteiskunnallista merkitystä ja siinä yhdistetään valvonnan ja kehittämisen toimintamallit ja prosessit. Yksikölle muodostui tarve viime valmistelukaudella, kun havaittiin, että palveluntuottajien valvonta ei ollut kattavaa. Yksikön malli on kopioitavissa muihin maakuntiin. Hankkeessa valmisteltava valvonnan malli ja asiakirjat tukevat Valviraa sen ohjattaessa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuotannon valvontaa.

22. Osa-alueen toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

Tavoite 1. Maakunnallinen valvontasuunnitelma

1. kartoitetaan maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajat: kuntien tuottamat, kuntien hankkimat sekä yksityiset palveluntuottajat, niiden toiminnan laatu, laajuus ja luonne
2. kartoitetaan palveluntuottajien omavalvontasuunnitelmien kattavuus ja taso
3. kartoitetaan kohteiden hyväksymisasiakirjat ja valvontahistoria. Pyydetään edellä mainitut tiedot kunnista, aluehallintovirastolta ja Valviralta
4. päivitetään edellisellä valmistelukaudella valmistunut kartoitus kuntien tekemistä sopimuksista. Mitä kunnat ovat sopineet palveluntuottajien kanssa ja mitä on sovittu lainsäädännön yli
5. määritellään palveluntuotanto toimintakokonaisuuksiin (esim. asumisyksiköt, kotiin vietävät palvelut, matalan kynnyksen yksiköt jne.), joihin valvonta kohdentuu
6. tehdään riskinarvio eri palveluntuottajille: toiminnan riskit, niiden todennäköisyys ja suuruus, asiakkaat, asiakkaiden määrä, annettavat palvelut ja hoidot ym.
7. suunnitellaan valvontatarve riskinarvioinnin perusteella
8. suunnitellaan oikeasuhteiset valvontamenettelyt eri palveluntuotanto kokonaisuuksille
9. valmistellaan valvontasuunnitelma: kohteiden valvontatarve, valvonnan menettelyt, valvonnan tulos ja korjaavat toimenpiteet

Tavoite 2. Henkilökunta

10. kartoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuotantoa nykyisin valvova henkilöstö ja heidän osaamisensa
11. arvioidaan säädösten mukainen, tarvittavan henkilökunnan määrä ja osaamistarve
12. suunnitellaan ja toteutetaan täydennyskoulutus, jotta osaaminen vastaa tarvetta

Tavoite 3. Palveluntuotannon kehittäminen

13. kootaan valvonnasta kertyvä tieto ja kerätään palveluntuottajien hyviä käytäntöjä palveluntuotannon kehittämiseksi
14. otetaan käyttöön palvelumuotoilun prosessit sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden asiakaslähtöiseen kehittämiseen
15. selvitetään saatavissa olevat asiakaspalautejärjestelmät ja niistä saatavat tiedot palvelun parantamiseksi
16. valmistellaan yhdessä Valviran kanssa palveluntuottajien omavalvontasuunnitelman runko, jossa huomioidaan sekä sosiaali- että terveydenhuollon palvelut
17. valmistellaan maakunnallinen asiakas- ja potilasturvallisuusasiakirja osaksi palveluntuottajien omavalvontasuunnitelmia

Tavoite 4. Valtakunnallinen toiminnanohjausjärjestelmä

18. osallistutaan kohdekohtaisen toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmän valmisteluun osana Toivo-ohjelmaa. Järjestelmään syötetään kaikki valvottavat palveluntuottajat, eli valvontakohteet. Järjestelmään kirjataan mm. kohteen hyväksymistiedot, toiminnan luonne, laajuus ja laatu sekä käytössä olevat resurssit. Järjestelmällä turvataan valvonnan kattavuus ja valvontatietojen säilyminen sekä hyödyntäminen. Kohdekohtainen järjestelmä on valtakunnallinen, jolloin siitä saatava tieto tukee valvonnan yhdenmukaisuutta koko maassa.

Tavoite 5. Valvonnan selainpohjainen laatujärjestelmä

19. valmistellaan valvonnan laatujärjestelmä, jossa kuvataan valvonnan laatukäsikirja, vuosikello, toimintaprosessit ja laadunhallinta. Kootaan laatujärjestelmään keskeinen lainsäädäntö ja ohjeet, sekä laaditaan vaikuttavuutta ja toimintaa kuvaavat indikaattorit. Laatujärjestelmän keskiössä on

yhtenäisesti toteutettava laadunhallinta, joka sisältää asiakaspalautteet, poikkeama- ja reklamaatiohallinnan, sisäiset ja ulkoiset auditoinnit sekä valvojien täydennyskoulutuksen.

23. Osa-alueen toteutusaikataulu ja vaiheistus

2020:

1. Aloitetaan tavoitteet 1 ja 2 valmistelu
2. Edistetään tavoitteen 3. asiakas- ja potilasturvallisuusasiakirjan valmistelua
3. Osallistutaan tavoitteen 4. suunnitteluun
4. Valmistellaan tavoitetta 5

2021:

1. vuonna 2020 aloitettu työ jatkuu ja lisäksi
2. valmistellaan tavoitteen 1. valvontasuunnitelma
3. valmistellaan tarkastuslomakkeet, pöytäkirjapohjat ja tarvittavat muut lomakkeet vastaamaan uuden lainsäädännön vaatimuksia
4. selvitetään, yksikön, hankinnan, sopimushallinnan ja lainsäädännön asiantuntemuksen yhteistyö saadaan kiinteäksi. Tiedon ja osaamisen on oltava joustavasti näiden toimintojen käytössä. Kussakin em. toiminnassa muodostuva tieto on muille olennaista
5. selvitetään ja valmistellaan kunnallisten sosiaali- ja potilasasiamiesten implementoiminen valvontayksikköön
6. valmistellaan kuntien päätökset valvonnan toimivallan siirtämisestä yksikölle
7. jatketaan muita valmistelun aikana esiin tulleita asioita

24. Osa-alueen odotetut konkreettiset tulokset

1. Maakunnan kattava sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuotannon yhdenmukainen, puolueeton valvonta
2. Palveluntuottajia valvoo valvontaan perehtynyt, motivoitunut ja osaava henkilökunta
3. Valvonnasta kertyvää tietoa käytetään palvelun laadun ja asiakaslähtöisyyden kehittämisessä
4. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuotannon valvonnan käyttöön valmistuu yhdenmukainen ohjeistus ja tarvittavat asiakirjat, jotka tukevat Valviraa sen ohjaustyössä
5. Valvontaa varten on toimiva kohdekohtainen toiminnanohjaus ja tiedonhallintajärjestelmä
6. Valvontatyölle on toimintaa tukeva ja parantava laatujärjestelmä

25. Osa-alueen odotetut toiminnalliset ja taloudelliset vaikutukset

1. Toiminta on suunnitelmallista, kaikki kohteet kattavaa, tehokasta ja asiantuntevaa
2. Henkilökunta keskittyy valvontaa ja kehittämistyöhön, jolloin työn tekeminen tehostuu. Työ nopeutuu, sillä työssä on enemmän toistoja ja konsultaatiomahdollisuuksia
3. Valvonnan ja laatutyön asiantuntijoiden joukko houkuttelee uusia asiantuntijoita. Henkilömäärältään suurempi yksikkö ei ole niin haavoittuva kuin nykyisin.
4. Valvonnassa kertyvää osaamista jaetaan palveluntuottajien omavalvonnan ja laatutyön kehittämiseksi
5. Palveluntuottajan ohjaus ja neuvonta yhdenmukaistuvat ja tehostuvat

26. Miten valmistelussa otetaan huomioon tai hyödynnetään edellisen vaalikauden uudistuksen valmistelussa syntyneitä alueellista valmistelua

Edellisen valmistelun aineisto voidaan hyödyntää täysimääräisesti. Pirkanmaalla kartoitettiin palveluverkko sekä kuntien tekemät sopimukset. Lisäksi valmisteltiin suunnitelma maakunnalliseksi valvontayksiköksi. Asiakirjat ovat käytettävissä, mutta ne on päivitettävä ja asioita on tarkennettava.

27. Mitä hyviä käytäntöjä tai kansallisesti hyväksi todettuja toimintamalleja osa-alueessa hyödynnetään

1. Ympäristöterveyden suunnitelmallisen valvonnan mallia: valvontalainsäädäntöä, - menettelyitä ja – menetelmiä sekä valvontasuunnitelmia
2. Ympäristöterveyden tiedonhallintajärjestelmän esimerkkiä
3. Ympäristöterveyden valvonnan selainpohjaisen laatujärjestelmän esimerkkiä
4. Valtakunnallisen omavalvontaverkoston valmisteluaineistoa (verkosto perustettiin viime valmistelukaudella)
5. Palveluntuottajien laatujärjestelmiä (mm. SHQS) sekä ISO 9001 standardeja
6. Asiakas- ja potilasturvallisuus strategiaa
7. Selvityksiä valvonnan vaikuttavuudesta

28. Kuvaus tehdyn työn skaalaamisesta ja levittämisestä

1. Pirkanmaan valvonnan ja kehittämisen yksikön malli voidaan monistaa muiden maakuntien käyttöön
2. Valmistelumateriaali toimii Valviran ja aluehallintovirastojen ohjauksen ja viranomaisvalvonnan tukena

29. Mahdolliset yhteydet ja suhde muihin samaan osa-alueeseen liittyvään valtakunnallisiin tai alueellisiin kehittämishankkeisiin

1. Yhteys tiedolla johtamisen hankkeisiin (ICT): kohdekohtainen toiminnanohjausjärjestelmä ja valvonnan laatujärjestelmä
2. Olemassa olevan valtakunnallisen omavalvontaverkoston yhteistyön kehittäminen ja syventäminen
3. Olemassa olevan kansallisen palveluntuottajien laatuverkoston työn hyödyntäminen ja kehittäminen

30. Osa-alueen kokonaiskustannukset. Kunkin osa-alueen tarkempi talousarvio tehdään ja liitetään

1. Palkkakustannukset: kaksi henkilöä vuosille 2020 – 2021
2. Toimipiste ja laitekustannukset
3. Kokous, matkustus ym. kustannukset

Liite 2.

1. Tiedolla johtamisen ICT-kokonaisuus

1.1. Kansallinen tiedolla johtamisen kehittäminen

Tämä hankekokonaisuus sisältää tulevan maakunnan järjestäjän tietomallien rakentamisen, tiekartan suunnittelun yhteisen tietoaltaan rakentamiseksi, tietoaltaan ensimmäisen vaiheen toteutuksen ja analysointityökalujen käyttöönottoa. Työ aloitetaan kypsyysanalyysin toteutuksella. Hanke toteutetaan yhdessä SoteDigi Oy:n kanssa noudattaen Toivo-ohjelman Virta-hankeosuuden suunnitelmia ja periaatteita. Pirkanmaan alkutilanne on jo etukäteen arvioituna haastava, koska alueella on lukuisia määrä asiakas- ja potilastietojärjestelmiä. Taloustieto on sairaanhoitopiirin osalta koottu Pirkanmaan Monetra Oy:n tietokantoihin sekä kunnilla on lukuisia määrä erilaisia taloushallinnan järjestelmiä. Näiden takia toteutus on tehtävä vaiheittain.

A. Tavoitteet, aikataulu ja toteutus

Tavoitteena on aikaansaada Pirkanmaalle maakunnan tarpeisiin soveltuva kokonaisvaltainen tietoallasratkaisu. Toteutusaikaa tällä hakemuksella on noin vuosi. Työ aloitetaan heti alkusyksystä 2020 kypsyysanalyysillä. Kypsyysanalyysin jälkeen tehdään tiekartta ja tarkempi projektisuunnitelma työn toteuttamiseksi. Toteutus useamman vaiheen kautta. Ensimmäisessä vaiheessa Pegasos kuntien ja sairaanhoitopiirin toiminnalliset tiedot yhdistetään yhdeksi tietoaltaaksi. Samaan luodaan järjestelmä, miten kuntien nykyisistä taloudenhallintajärjestelmistä poimitaan / automatisoidaan taloustieto osaksi tietoallasta. Tiekartassa kuvataan, miten muiden kaikkien kuntien toiminnalliset ja taloudelliset tiedot kerätään. Lisäksi laaditaan suunnitelma sosiaalihuollon tietojen keräämiseksi. Suun terveydenhuollon tietojen keruu kuuluu ensimmäiseen vaiheeseen.

B. Tulokset ja vaikutukset

Hankkeen kautta rakennetaan tulevan maakunnan tiedolla johtamisen, toiminnan ja talouden mahdollistava ratkaisu. Ensimmäisen vaiheen tuloksena saadaan terveydenhuollon ratkaisu, jonka kattavuus on arviolta tasoa 70%. Tällä ratkaisulla sote-keskusohjelman tiedolla johtamisen kokonaisratkaisu edistää tässä vaiheessa kuntien vertailtavuutta ja auttaa sote-keskusten kokonaisvaltaisessa johtamisessa. On jo tässä vaiheessa selvää, että hanketta on jatkettava vuoden 2022 ajan, koska Pirkanmaan tietojärjestelmäratkaisut ovat arkkitehtuuriltaan haasteelliset.

C. Yhteys muihin hankkeisiin ja projektien skaalaaminen

Paikallinen tiedolla johtamisen hankekokonaisuus tukee kansallista kehittämistä. Lisäksi Rakennerrahan osa-alueen 3 ICT kokonaisuus edesauttaa tiedolla johtamisen kokonaisuuden rakentamisessa. Tällaisia ovat mm. tietojärjestelmien konsolidaatiot ja Kanta kehittäminen erityisesti sosiaalihuollon palveluissa.

1.2. Paikallinen tiedolla johtamisen kehittäminen

Paikallisilla tiedolla johtamisen kehittämisillä tarkoitetaan seuraavia osahankkeita: 1. Kirjaamiskäytäntöjen yhdenmukaistaminen, 2. henkilöstöressurssien tiedolla johtaminen, 3. Terveysyhtymän käyttöönnotto, 4. paljon palveluita käyttävien asiakkaiden tunnistaminen ja 5. RAI tiedolla johtamisen käyttöönnotto ja laajennukset.

A. Tavoitteet, aikataulu ja toteutus

Edellä olevien osahankkeiden yhteisenä tavoitteena parantaa kirjaamisten ja tiedon laatua, lisätä tiedon käytön hyödynnettävyyttä erityisesti ikäihmisten palveluissa ja sote-keskusten johtamisessa.

B. Tulokset ja vaikutukset

Osahanke 1: Kirjaamiskäytäntöjen yhdenmukaistaminen: Kirjaamiskäytännöt vaihtelevat Pirkanmaalla. Tämä johtaa tiedon hajanaisuuteen, puutteellisuuteen sekä turhaankin kirjaamiseen. Kirjaamiskäytäntöjen yhdenmukaistamisella

parannetaan tiedon luotettavuutta. Tavoite on yhdenmukaistaa Pirkanmaan asiakas- ja potilastietojärjestelmien kirjaamiskäytäntöjä. Pirkanmaalla on edetty hyvin AluePegasos kirjaamiskäytäntöjen yhdenmukaistamisessa. Tuloksena on, että Pirkanmaan AVOHilmo-tiedot tallennetaan THL:n rekisteriin ajantasaisena ja oikeana. Kirjaamiskäytäntöjä tarkastellaan ensimmäisessä vaiheessa terveydenhuollon näkökulmasta. Hilmon keskeisiä tavoitteita on palvelujärjestelmän sekä hoitopolkujen tarkastelu ja niiden kehittäminen aiempaa paremmin kokonaisuutena. Tavoitteen saavuttamiseksi on tärkeää saada kaikki kerättävät tiedot mahdollisimman ajantasaisina sekä laajentaa tiedonkeruu kattamaan koko terveydenhuoltoa. Vertailukelpoisuus palveluntuottajien välillä toteutuu ja luottamushenkilöt ja sote-johto voivat hyödyntää sitä johtamisen välineenä. Lisäksi Pirkanmaan maakunta osallistuu valtionavustushakuun sosiaalialan osaamiskeskuksille sosiaalihuollon ammattilaisten kirjaamisvalmennukseen.

Osahanke 2: Henkilöstöresurssien tiedolla johtaminen (HR-tiedolla johtaminen): Henkilöstöresurssit ovat sosiaali- ja terveydenhuollon merkittävät kustannuserät. Tuloksellinen sote-johtaminen edellyttää, että johdolla on saatavissa tietoa toiminnasta, henkilöstöresurssien käytöstä sekä taloudesta. Henkilöstöresurssien johtaminen edellyttää HR-tiedon keruuta suhteessa palvelutuotantoon. Henkilöstöresurssien johtaminen, työvuorosuunnittelu sekä osaamisen oikea kohdentaminen tuovat lisäarvoa niin asiakkaille kuin henkilöstölle. Osahankkeessa on benchmarkattu mm. SiunSotea. Tavoitteena on ensimmäisessä vaiheessa tehdä tiekartta HR-tiedolla johtamiseen. Toisessa vaiheessa on tarkoitus tehdä ensimmäisen vaiheen pilotti sovitussa ympäristössä, joka selviää tiekartan avulla. Mahdollinen pilotti voisi koskea kotihoitoa, josta on kokemusta niin Kainuussa kuin SiunSotessa. Kolmannessa vaiheessa alustaratkaisua laajennetaan vaiheittain kattamaan koko Pirkanmaata.

Osahanke 3: Terveystyömallin käyttöönotto: Sote-keskukset tarvitsevat johtamisen analyttisiä työkaluja, joilla kyetään niin yksilötason kuin väestötason analytiikkaan. Tarkoituksena on käyttöönottaa vaiheittain alkuperin Ilkka Kunnamon ja sittemmin Duodecim Oy:n tuotteistama Terveystyöpalvelu. Tämän käyttöönotto mahdollistuu AluePegasos hankkeen sekä tietoallashankkeen kautta. Tuloksena saadaan vaikuttavuustietoa ja mittareita ja Käypä-hoito suositusten käytöstä. Vastaavien tietojen saaminen omasta potilastietojärjestelmästä on hyvin hankalaa ja suurelta osin myös mahdotonta. Järjestelmän hyödyistä on laajaa näyttöä myös muista maakunnista.

Osahanke 4: Tavoitteena on tunnistaa paljon palveluita tarvitsevat (PPT) monipalveluasiakkaat varhaisessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa yhdistetään perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon tietoja monipalveluasiakkaiden tunnistamiseksi. Sosiaalihuollon tietovarantojen kehittyessä on mahdollista yhdistää näitäkin tietoja. Asiakassegmentoinnin avulla monipalveluasiakkaat on mahdollista ohjata heti oikealle hoitopolulle. Tämä vähentää kustannuksia ja lisää asiakastytyväisyyttä. Näiden kehitysvaiheiden pohjalta luodaan ensin pilotti ja myöhemmin toimintamalli, missä esimerkiksi terveyskeskuslääkäri saa hälytyksen niistä potilaista, joiden PPT-asiakkaaksi ajautumisen riski on korkealla, ja suosituksia vaihtoehtoisista hoitopoluista asiakastytyväisyyden ja kustannusten optimoimiseksi.

Osahanke 5: RAI-järjestelmän käyttöönotto ja laajennukset: Pirkanmaan RAI-projektin tavoitteena on yhdenmukaistaa RAI-toimintamalleja, laajentaa RAI-järjestelmän käyttöä koko Pirkanmaan alueelle, luoda laadun seuranta- ja kehittämismalli Raisoft ohjelmistoa hyödyntäen sekä laatia Pirkanmaan yhteinen RAI käyttösuunnitelma toimintamalleineen. RAI:n laajentamisen toiminnallisena hyötynä saadaan kuntien välistä vertaiskehittämistä, RAI-järjestelmää voidaan käyttää ikäihmisen toimintakyvyn ja palveluiden arvioinnin työkaluna sekä siten se on olennainen tiedolla johtamisen työkalu myös Pirkanmaalle rakennettavaan valvonnan yksikköön. Käyttöön otetaan tai laajennetaan seuraavia työkaluja vaiheittain interRAI IHC, LTCF, PAC, IC, interRAI HC, CAPs, MNA ja NHG riskimittari. Hankkeen aikana arvioidaan, miten edellä olevia työkaluja tällä rahoituksella on mahdollista ottaa käyttöön vuoden sisällä. Nämä mahdollistavat tiedolla johtamisen laajentamista myös ravitsemustilan arviointiin, vammaispalveluihin, kuntoutukseen ja palveluasumiseen.

C. Yhteys muihin hankkeisiin ja projektien skaalaaminen

Hankkeilla on yhteys kansalliseen tiedolla johtamisen hankekokonaisuuteen (Virta) ja sote-keskusohjelmaan. Kehittämishankkeita kyetään skaalaamaan Pirkanmaan laajuisiksi. AVOHilmo osaprojektilla on yhteys lähes kaikkiin tulevaisuuden sote-keskuksen tiedolla johtamisen osa-alueisiin. Sillä parannetaan kirjaamisen ajantasaisuutta, yhdenmukaisuutta, läpinäkyvyyttä ja tiedon hyödynnettävyyttä. Kansallinen sosiaalihuollon ammattilaisten kirjaamiskäytäntöjen STM erillishanke (Kansakoulu 3) kattaa sosiaalihuollon kirjaamiskäytäntöjen yhdenmukaistamista. Terveystyö osahanke edellyttää rakennerrahoituksen osa-alueen 3 potilastietojärjestelmien konsolidaatioita.